

Competentiegerichte Standaard voor Praktijk

Inleiding

De 'basiscompetenties voor de leerkracht secundair onderwijs' geven aan wat de studenten op het einde van de opleiding moeten bereiken. De competenties geformuleerd in het document 'Competentiegerichte Standaard voor Praktijk' zijn geënt op deze basiscompetenties. Het document wordt gebruikt door stagebegeleiders van de opleiding en door (vak)mentoren van de stagescholen. Deze 'standaard' heeft twee voordelen: enerzijds biedt hij de mogelijkheid de vorderingen van de student in kaart te brengen om beter te kunnen begeleiden en anderzijds is het een referentiekader bij de beoordeling. Voor de drie opleidingsjaren wordt duidelijk gemaakt welke competenties en (deel-)vaardigheden wanneer moeten worden verworven (grijs=verworven).

In de praktijk in het derde opleidingsjaar (schijf 3) ligt de nadruk op het verwerven van alle basiscompetenties. Tijdens de afstudeerstage lopen de studenten stage in zowel didactische als niet-didactische settings. Een student zal, rekening houdend met de context van de stageplaats (schoolcultuur, op te nemen taken, afspraken, stageorganisatie...) niet steeds alle basiscompetenties in een reële context kunnen inoefenen. Binnen de opleiding wordt daarom de ondersteunende kennis, horend bij de basiscompetenties, in voldoende mate aangeboden. Een aantal basiscompetenties worden binnen de opleiding inge oefend en getraind.

Wat de beroepsattitudes betreft wordt niet aangegeven in welk opleidingsjaar ze moeten verworven zijn. De studenten worden in de loop van de opleiding met steeds complexer wordende settings geconfronteerd. De opleiding verwacht dat de studenten voluit de beroepsattitudes respecteren die van toepassing zijn in de gegeven situatie.

Beroepsattitudes

B1 Beslissingsvermogen

Durven een standpunt in te nemen of tot een handeling over te gaan en er ook verantwoordelijkheid voor opnemen.

B2 Relationele gerichtheid

In zijn contact met anderen kenmerken van echtheid, aanvaarding, empathie en respect tonen.

B3 Kritische ingesteldheid

Bereid zijn zichzelf en zijn omgeving in vraag te stellen, de waarde van een bewering of een feit, de wenselijkheid en haalbaarheid van een vooropgesteld doel te verifiëren, alvorens een stelling in te nemen.

B4 Leergierigheid

Actief zoeken naar situaties om zijn competentie te verbreden en te verdiepen.

B5 Organisatievermogen

Erop gericht zijn taken zodanig te plannen, te coördineren en te delegeren, dat het beoogde doel op een efficiënte manier kan bereikt worden.

B6 Zin voor samenwerking

Bereid zijn om gemeenschappelijk aan eenzelfde taak te werken.

B7 Verantwoordelijkheidszin

Zich verantwoordelijk voelen voor de school als geheel en zich engageren om een positieve ontwikkeling van de lerende te bevorderen.

B8 Flexibiliteit

Bereid zijn zich aan te passen aan wijzigende omstandigheden, o.m. middelen, doelen, mensen en procedures.

Legende

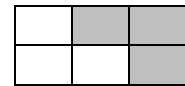
Voor alle studenten behalve BR en PK:

1	2	3	
			= moet verworven zijn op het einde van praktijk 1, praktijk 2, praktijk 3 en praktijk SOV (zowel regulier als begeleid afstandsleren)
			= moet verworven zijn op het einde van praktijk 2, praktijk 3 en praktijk SOV, kan aan bod komen in praktijk 1 (zowel regulier als begeleid afstandsleren)
			= moet verworven zijn op het einde van praktijk 3 en praktijk SOV, kan aan bod komen in praktijk 1 en praktijk 2 (zowel regulier als begeleid afstandsleren)

1 De leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen

1.1 De beginsituatie van de leerlingen en de leer groep achterhalen

- Achterhalen van kenmerken voor het leren en onderwijzen.
- Aandacht hebben voor de heterogeniteit en de diversiteit van de leer groep.



1.2 Doelstellingen kiezen en formuleren

- Relevante leerplandoelen en vakgebonden eindtermen/ontwikkelingsdoelen vermelden.
- Relevante algemene vaardigheden, attitudes en relevante vakoverschrijdende eindtermen vermelden.
- Relevante basis- en differentiële lesdoelen in functie van de beginsituatie kiezen.
- De lesdoelen concreet en operationeel formuleren.
- Relevante differentiële lesdoelen kiezen en formuleren op basis van evaluatie en observatie.



1.3 De leerinhouden en leerervaringen selecteren

- Kritisch leerinhouden kiezen die relevant zijn voor de beginsituatie en de doelen.
- De inbreng van leerlingen omzetten in leerervaringen.



1.4 De leerinhouden structureren en vertalen in leeractiviteiten

- Leerinhouden indien nodig opdelen in deelleerstappen.
- Leerinhouden vertalen in zinvolle opdrachten.
- De leerinhoud situeren binnen het vakgebied (verticale samenhang).
- Leerinhouden indien nodig opdelen in gedifferentieerde opdrachten.



1.5 Aangepaste werkvormen en groeperingsvormen bepalen

- Doelgerichte media kiezen.
- Doelgerichte werkvormen kiezen.
- Gepaste groeperingsvormen kiezen in een aangepaste ruimte en met een goede timing.
- Werkvormen en groeperingsvormen differentiëren.



1.6 Individueel en in team leermiddelen kiezen en aanpassen

- In overleg leermiddelen kiezen die aangepast zijn aan doelgroep en omstandigheden.

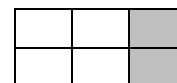
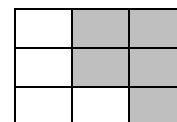


1.7 Een krachtige leeromgeving realiseren, met aandacht voor de heterogeniteit binnen de leer groep

- Aansluiten bij de belevingswereld van de leerlingen.
- Indien nodig aanschouwelijk werken.
- De les persoonlijk en creatief aanpakken.
- Alle leerlingen voldoende kans bieden om actief deel te nemen.
- De (praktische) opdrachten vooraf uittesten.
- ICT en/of andere media functioneel integreren.
- Passende herhalings- en synthesesmomenten inschakelen.
- Aansluiten bij het verwerkingsniveau van de leerlingen.
- De zelfwerkzaamheid en creativiteit bij de leerlingen stimuleren.
- De vooropgestelde doelen bereiken.

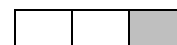


- De gekozen werkvormen efficiënt uitvoeren.
- Het samenwerkend leren bevorderen.
- Leerinhouden toepassen op authentieke, reële situaties die voor de leerlingen betekenisvol zijn.
- Leerinhouden actief laten ontdekken en verwerken.
- Leerlingen aanzetten om na te denken over hun leerproces.



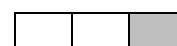
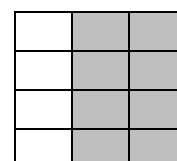
1.8 Observatie en evaluatie voorbereiden, individueel en indien nodig in team

- Doelgericht, gedifferentieerde evaluatievormen kiezen en opstellen, al dan niet in overleg.



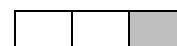
1.9 Proces en product evalueren met het oog op bijsturing, remediëring en differentiatie

- Gegevens verzamelen via evaluatie- en observatievormen
- De verzamelde gegevens interpreteren en beoordelen.
- Eigen handelen bijsturen op basis van observatie- en evaluatiegegevens.
- Op basis van de interpretatie en de beoordeling gericht differentiëren en/of remediëren.
- Leerprestaties, leervorderingen en attitudes van de leerlingen rapporteren en bespreken.



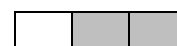
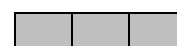
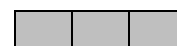
1.10 In overleg met collega's deelnemen aan zorgverbredingsinitiatieven en die laten aansluiten bij de totaalbenadering van de school

- De school situeren in de buurt en de implicaties daarvan onderkennen.



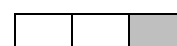
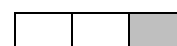
1.11 Het leer- en ontwikkelingsproces adequaat begeleiden in Standaardnederlands en daarbij rekening houden met en gericht inspelen op de diverse persoonlijke en maatschappelijke taalachtergronden van de leerlingen

- Een correcte schriftelijke taal gebruiken, aangepast aan het taalbeheersingsniveau van de leerlingen (foutloos, helder, leesbaar)
- Een correcte mondelinge taal gebruiken, aangepast aan het taalbeheersingsniveau van de leerlingen (verzorgde taal, intonatie, articulatie, stemgebruik, spreekritme)
- Constructief reageren op het taalgebruik van de leerlingen



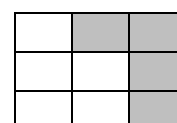
1.12 Omgaan met de diversiteit van de leergroep

- In overleg het onderwijsleerproces aanpassen aan de behoeften en mogelijkheden van de leerlingen
- Rekening houden met de sociaal-culturele en talige achtergrond van leerlingen waaronder de grootstedelijke context.



1.13 Leer- en ontwikkelingsprocessen opzetten, zowel vanuit de inhouden van zijn/ haar vakgebied, als vanuit een vakoverschrijdende invalshoek

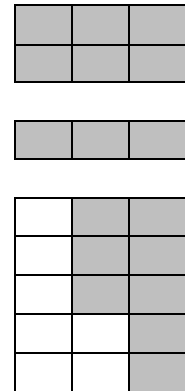
- Aandacht hebben voor aspecten van leren leren.
- Eigen vakinhouden met elementen uit andere disciplines verbinden.
- In team projecten kunnen opzetten, uitbouwen en realiseren waarin leerinhouden uit verschillende vakken geïntegreerd zijn.



2 De leraar als opvoeder

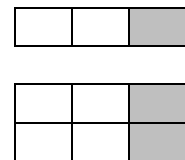
2.1 In overleg een positief leefklimaat creëren voor de leerlingen in klasverband en op school

- Enthousiast en bezielend voor de klas staan.
- Een efficiënte lichaamstaal hanteren (oogcontact, mimiek, beweeglijkheid, lichaamshouding, positionering in de ruimte, voorkomen).
- Op een respectvolle en correcte wijze omgaan met de leerlingen met aandacht voor eigenheid en diversiteit.
- Discreet omgaan met gevoelens van leerlingen.
- Positieve interactie stimuleren met de klasgroep.
- Reflecteren over de omgang met de leerlingen en de interactie in de klas.
- Positieve interactie stimuleren tussen de leerlingen.
- Grenzen stellen en handhaven als de positieve interactie in gedrang komt.



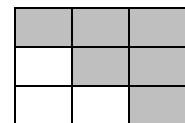
2.2 De emancipatie van de leerlingen bevorderen

- De diversiteit binnen de leerlingengroep en binnen de samenleving bespreekbaar maken.
- Leerlingen leren omgaan met diversiteit.
- De leerlingen ondersteunen bij het nemen van verantwoordelijkheid.



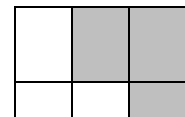
2.3 Door attitudevorming leerlingen op individuele ontplooiing en maatschappelijke participatie voorbereiden

- Via voorbeeldgedrag van passende attitudes getuigen.
- Kansen grijpen om aan waardeopvoeding te doen.
- Reflecteren over eigen waardepatroon en dat van anderen duiden.



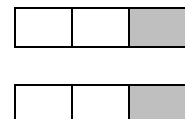
2.4 Actuele maatschappelijke ontwikkelingen hanteren in een pedagogische context

- Een link leggen tussen de leerinhoud en actuele, maatschappelijke gebeurtenissen.
- Leerlingen kritisch en zinvol leren omgaan met informatie van en beïnvloeding door de media.



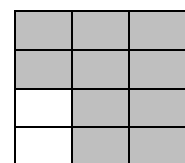
2.5 Adequaat omgaan met leerlingen in sociaal-emotionele probleemsituaties of met gedragsmoeilijkheden

- Met behulp van collega's signalen herkennen die kunnen wijzen op problemen van leerlingen.
- Hulp vragen en/of overleggen om adequaat en discreet met geconstateerde problemen te kunnen omgaan.

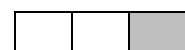


2.6 De fysieke en geestelijke gezondheid van de leerlingen bevorderen

- Aandacht opbrengen voor het bevorderen van de gezondheid van leerlingen.
- Zorg dragen voor het algemene welbevinden van de leerlingen.
- Dringende verzorgingstaken kunnen uitvoeren en indien nodig hulp inroepen.
- Gepast omgaan met gezondheidsproblemen of fysieke beperkingen.



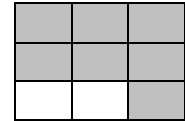
2.7 communiceren met leerlingen met diverse taalachtergronden in diverse talige situaties



3 De leraar als inhoudelijke expert

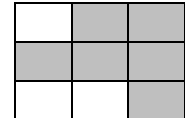
3.1 Domeinspecifieke kennis en vaardigheden beheersen, en die verbreden en verdiepen

- De vakinhouden beheersen en onderscheid maken tussen hoofd- en bijzaak.
- Hiaten in de eigen vakdeskundigheid detecteren en aanvullen.
- De verworven deskundigheid actualiseren, uitbreiden en verdiepen.



3.2 De verworven domeinspecifieke kennis en vaardigheden aanwenden

- Inspelen op onvoorziene inhoudelijke vragen en problemen.
- Beheersen van de vaktaal.
- Flexibel omgaan met leerinhouden.



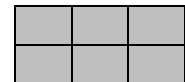
3.3 Het eigen vormingsaanbod situeren en integreren in het geheel van het onderwijsaanbod met het oog op de begeleiding en oriëntering van de leerlingen



4 De leraar als organisator

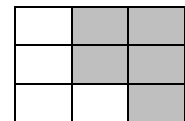
4.1 Een gestructureerd werkklimaat bevorderen

- De les/activiteit efficiënt en doordacht organiseren.
- Duidelijke instructies geven.



4.2 Een soepel en efficiënt les- en dagverloop creëren, passend in een tijdsplanning vanuit het oogpunt van de leerkracht en de leerlingen

- De les/activiteit vlot en soepel laten verlopen.
- De voorziene timing respecteren of er verantwoord van afwijken.
- De eigen taken op korte en lange termijn plannen.



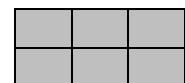
4.3 Op correcte wijze administratieve taken uitvoeren

- Administratieve taken die behoren tot het takenpakket correct uitvoeren.



4.4 Een stimulerende en werkbaar klasruimte creëren, rekening houdend met de veiligheid van de leerlingen

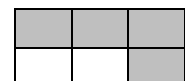
- Uitdagende en veilige speel-, leer- en werkvoorzieningen inrichten.
- Een functionele organisatie en lokaalschikking doordenken.



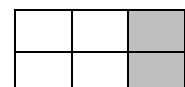
5 De leraar als innovator/onderzoeker

5.1 Vernieuwende elementen en resultaten van onderwijsontwikkelingswerk aanwenden en aanbrengen

- Inzichten uit de opleiding aanwenden in de onderwijspraktijk.
- Vernieuwende inzichten die zich in de samenleving aandienen in zijn onderwijspraktijk integreren.

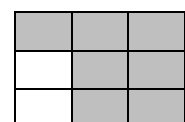


5.2 Kennisnemen van toegankelijke resultaten van onderwijsonderzoek en van vakdidactisch en van vakinhoudelijk onderzoek



5.3 Het eigen functioneren ter discussie stellen en bijsturen

- Eigen functioneren met hulp van begeleiders in kaart brengen.
- Zinvol reflecteren over eigen functioneren.
- Eigen functioneren bijsturen.



6 De leraar als partner van ouders/verzorgers

6.1 Zich informeren over en discreet omgaan met gegevens over de leerling

- Deontologisch verantwoord omgaan met leerlinggegevens.

■	■	■
---	---	---

6.2 Met ouders of verzorgers communiceren over het kind in de school op basis van overleg met collega's of externen

□	□	■
---	---	---

6.3 In overleg met het team, communiceren met de ouders of verzorgers over het klas- en schoolgebeuren, rekening houdend met de diversiteit van de ouders

□	□	■
---	---	---

6.4 Met ouders of verzorgers dialogeren over opvoeding en onderwijs

□	□	■
---	---	---

6.5 In Standaardnederlands of in een ander passend register, communiceren met ouders en verzorgers met diverse taalachtergronden in diverse talige situaties

□	□	■
---	---	---

6.6 Strategieën ontwikkelen om te communiceren met anderstalige ouders

□	□	■
---	---	---

7 De leraar als lid van een schoolteam

7.1 Overleggen en samenwerken binnen het schoolteam

- Zich gedragen conform het schoolreglement.
- Actief participeren aan het schoolgebeuren.
- Volgens het schoolwerkplan handelen.
- Op constructieve wijze deelnemen aan vakvergaderingen of klassenraad.

■	■	■
□	□	■
□	□	■
□	□	■

7.2 Binnen het team zowel vakspecifiek als vakoverschrijdend over een taakverdeling overleggen en de afspraken naleven

- Zich aan afspraken houden.

■	■	■
---	---	---

7.3 De eigen pedagogische en didactische opdracht en aanpak in team bespreekbaar maken

- Bereid zijn het eigen handelen met anderen te bespreken.
- Feedback integreren in het eigen handelen.

■	■	■
■	■	■

7.4 Zich documenteren over de eigen rechtspositie en die van de leerlingen

□	□	■
---	---	---

7.5 In Standaardnederlands adequaat in interactie treden met alle leden van het schoolteam

- Zich mondeling correct uitdrukken t.o.v. leden van het schoolteam.
- Zich schriftelijk correct uitdrukken t.o.v. leden van het schoolteam.

■	■	■
■	■	■

8 De leraar als partner van externen

8.1 In overleg met collega's contacten leggen, communiceren en samenwerken met externe instanties die onderwijsbetrokken initiatieven aanbieden

- In overleg contacten leggen, communiceren en samenwerken met externen.

--	--	--

8.2 Met de hulp van collega's de nodige relaties met organisaties initiëren, uitbouwen en onderhouden en samenwerken met actoren op de arbeidsmarkt en het hoger onderwijs

--	--	--

8.3 Onder meer met het oog op gelijke onderwijskansen en in overleg met collega's, contacten leggen, communiceren en samenwerken met de brede sociaal-culturele sector

--	--	--

8.4 In Standaardnederlands adequaat in interactie treden met medewerkers van onderwijsbetrokken initiatieven en van stage- of tewerkstellingsplaatsen

- Zich mondeling correct uitdrukken t.o.v. leden van externe instanties.
- Zich schriftelijk correct uitdrukken t.o.v. leden van externe instanties.

9 De leraar als lid van de onderwijsgemeenschap

9.1 Deelnemen aan het maatschappelijk debat over onderwijskundige thema's

--	--	--

9.2 Dialogeren over zijn beroep en zijn plaats in de samenleving

--	--	--

10 De leraar als cultuurparticipant

10.1 Actuele maatschappelijke thema's en ontwikkelingen onderscheiden en kritisch benaderen op de volgende domeinen: het sociaal-politieke domein, het sociaal-economische domein, het levensbeschouwelijke domein, het cultureel-esthetische domein, het cultureel-wetenschappelijke domein

- Kritisch kunnen omgaan met informatie rond deze thema's

--	--	--